AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO
IM. EUGENIUSZA PIASECKIEGO W POZNANIU

Filia w Gorzowie Wielkopolskim

Kierunek: **Dietetyka**

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu: **ANTROPOLOGIA I ANTROPOMETRIA**

Kod przedmiotu: **ZWKF_DT_1_O_B.2_s**

Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot/moduł: **Zakład Nauk Biologicznych**

Osoba odpowiedzialna za kartę – koordynator przedmiotu:

dr Justyna Forjasz

Osoby prowadzące przedmiot:

1. dr Justyna Forjasz

Data opracowania: **15.09.2021 r.**

1. Podstawowe informacje

Forma studiów	studia stacjonarne			
Stopień studiów	studia pierwszego stopnia			
Profil	praktyczny			
Specjalność	wszystkie			
Rok studiów / semestr	rok 1, semestr 1			
Status przedmiotu	obowiązkowy			
Język przedmiotu	polski			
Forma zajęć	wykład	ćwiczenia	seminaria	inne
Wymiar zajęć	15	15		
Liczba punktów ECTS	2			

2. Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów ze zmiennością procesów rozwojowych w aspekcie filogenezy, skutkami ewolucji i sposobami przeciwdziałania negatywnym aspektom filogenezy.
C2	Zapoznanie studentów ze zmiennością procesów rozwojowych w aspekcie ontogenezy oraz ukazanie wpływu czynników genetycznych i środowiskowych (ze szczególnym uwzględnieniem czynnika żywienia i ruchu) na przebieg rozwoju osobniczego.
C3	Przyswojenie wiadomości z zakresu metodyki i metodologii współczesnych badań antropologicznych oraz metod związanych z oceną stanu odżywienia.

3. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji:

– podstawowa wiedza na temat rozwoju człowieka w cyklu życia z zakresu biologii.

4. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych:

Symbol	**Efekty uczenia się dla przedmiotu Po zrealizowaniu przedmiotu student:**	**Odniesienie do efektów uczenia się dla programu studiów**	**Odniesienie do charakterystyk II stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (poziom 6)**
EK1	potrafi opisać i interpretować procesy rozwojowe w aspekcie filogenezy; zna systematykę rzędu naczelnych oraz ogniwa ewolucji i jej czynniki; tłumaczy skutki ewolucji w ujęciu antropologicznym; potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę korzystając z różnych źródeł; rozumie potrzebę i możliwości wykorzystania wiedzy antropologicznej w ustawicznym dokształcaniu się	K_W03 K_U01 K_U16 K_K01	P6S_WG P6S_UW P6S_UU P6S_KK

Symbol	Efekty uczenia się dla przedmiotu Po zrealizowaniu przedmiotu student:	Odniesienie do efektów uczenia się dla programu studiów	Odniesienie do charakterystyk II stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (poziom 6)
EK2	ma podstawową wiedzę na temat rozwoju człowieka w cyklu życia w aspekcie biologicznym i społecznym; potrafi wymienić i opisać etapy ontogenezy i procesy rozwoju; potrafi opisać i interpretować procesy rozwojowe zachodzące w ustroju pod wpływem czynników endogennych t egzogennych; zna metody i potrafi ocenić wiek rozwojowy osobnika i jego relacje w stosunku do wieku kalendarzowego; potrafi wykorzystać poznane metody oceny rozwoju biologicznego i oceny stanu odżywienia; opanował podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu antropologii, uwzględniając zmienność procesów rozwojowych i wpływ czynników na przebieg rozwoju osobniczego; ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności zastosowania jej do oceny poziomu rozwoju somatycznego i stanu odżywienia osobników i społeczeństwa	K_W03 K_W10 K_W12 K_U01 K_U16 K_K07	P6S_WG P6S_UW P6S_UU P6S_KK P6S_KO P6S_KR
EK3	potrafi wyjaśnić zagadnienia kształtowania się postawy i budowy ciała w toku rozwoju; zna metody oceny budowy ciała i stanu odżywienia, metody oceny typologicznej i stopnia dymorfizmu; posiada wiedzę na temat projektowania ścieżki własnego rozwoju; potrafi wykonać pomiary antropometryczne i z wykorzystaniem metod biometrycznych opracować zgromadzony materiał (wskaźniki, systemy typologiczne, stan odżywienia, dymorfizm płciowy, wiek rozwojowy, antroposkopia); potrafi obsługiwać i właściwie dobrać instrumentarium antropometryczne do badań; potrafi pracować w zespole podczas badań antropometrycznych; potrafi formułować wskazówki dla grup społecznych związane z kształtowaniem budowy ciała i przeciwdziałaniem niekorzystnym czynnikom ewolucji i rozwoju.	K_W12 K_W14 K_U15 K_K04 K_K06 K_K07	P6S_WG P6S_WK P6S_UW P6S_UK P6S_UO P6S_KK P6S_KR P6S_KO

5. Treści programowe

WYKŁADY		
Lp.	**Tematyka zajęć Opis szczegółowych bloków tematycznych**	**Liczba godzin**
W1	Cele i zadania antropologii w studiach na kierunku dietetyka. Antropologia i jej działy, historia antropologii i jej twórcy, zadania antropologii, metody badawcze antropologii, ze szczególnym uwzględnieniem antropometrii.	2
W2	Podstawy ewolucji człowieka. Ogniwa ewolucji. Czynniki ewolucji. Ujemne skutki ewolucji człowieka.	2
W3	Osobniczy rozwój człowieka. Procesy rozwoju. Etapy ontogenezy.	5

W4	Czynniki rozwoju człowieka.	2
W5	Wiek rozwojowy Wiek rozwojowy, jego aspekty i kryteria oceny. Metody oceny wieku rozwojowego.	2
W6	Trend sekularny i jego elementy składowe.	2
	Razem	**15**
ĆWICZENIA		
Lp.	**Tematyka zajęć Opis szczegółowych bloków tematycznych**	**Liczba godzin**
ĆW1	Antropometria jako podstawowa metoda badawcza antropologii. Zasady organizacji badań antropometrycznych. Metody badawcze antropologii. Antropometria i jej działy. Instrumentarium antropometryczne.	2
ĆW2	Technika pomiarów podstawowych cech antropometrycznych. Punkty antropometryczne. Pomiary antropometryczne cech długościowych, szerokościowych, obwodów ciała, grubości fałdów skórno-tłuszczowych i masy ciała.	4
ĆW3	Wskaźniki określające proporcje i budowę ciała. Wskaźniki i normy populacyjne w ocenie proporcji ciała. Ocena stanu odżywienia. Wyznaczenie wskaźników dla własnych wyników pomiarów antropometrycznych.	2
ĆW4	Ciężar właściwy i skład ciała. Metody badania ciężaru właściwego ciała. Czynniki wpływające na wielkość ciężaru właściwego człowieka. Skład ciała i jego komponenty. Metody oceny składu ciała.	2
ĆW5	Systemy typologiczne System typologiczny Kretschmera, Wankego, Sheldona, Sigaud. Ocena własnego typu budowy ciała według systemu Kretschmera i Wankego.	2
ĆW6	Dymorfizm płciowy cech morfologicznych i motorycznych Dymorfizm płciowy i jego przejawy. Zaburzenia dymorfizmu płciowego. Metody oceny dymorfizmu. Wyznaczenie stopnia dymorfizmu dla własnych pomiarów.	2
ĆW7	Zaliczenie treści przedmiotu.	1
	Razem	**15**

6. Metody dydaktyczne

M1	Wykład multimedialny.
M2	Dokumenty filmowe.

7. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności	**Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności**
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim, w tym:	
Godziny wynikające z planu studiów	30
Godziny bez udziału nauczyciela wynikające z nakładu pracy studenta, w tym:	

Przygotowanie się do zajęć	6
Przygotowanie raportu z badań antropometrycznych	5
Przygotowanie do zaliczenia	9
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu wynikająca z całego nakładu pracy studenta	**50**
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	2

8. Metody oceny

a. Ocena formująca

F1	Kolokwium z punktów antropometrycznych.
F2	Raport z badań antropometrycznych.

b. Ocena podsumowująca

P1	Zaliczenie pisemne.

c. Warunki zaliczenia przedmiotu

- Obecność na zajęciach zgodnie z regulaminem studiów;
- Prawidłowo opracowany raport z badań antropometrycznych;
- Pozytywna ocena z zaliczenia obejmującego treści ćwiczeń i wykładów (F1, P1).

9. Kryteria oceny

Efekt uczenia się EK1	
na ocenę 2	student nie opanował wiadomości dotyczących filogenezy; nie zna podstawowych pojęć omawianych na zajęciach (ewolucja, cechy recesywne, atawizm), nie orientuje się w problematyce przedmiotu; nawet przy dużej pomocy nauczyciela nie potrafi omówić ogniw, czynników, skutków ewolucji, nie potrafi korzystać ze źródeł wiedzy; nie włącza się i nie angażuje się do realizacji zadań, swoim zachowaniem przeszkadza innym w realizowaniu zadań.
na ocenę 3	student definiuje pojęcia antropologiczne związane z ewolucją człowieka (ewolucja, cechy recesywne, atawizm); potrafi wymienić ogniwa ewolucji, z pomocą podręcznika potrafi je opisać oraz wymienić skutki filogenezy; posiada ogólną wiedzę z zagadnień dotyczących miejsca człowieka we współczesnym świecie; postępuje zgodnie z zasadami i normami społecznymi i etycznymi, utrwala nawyki pracy w zespole, dyskutuje w zakresie przyswojonej wiedzy.
na ocenę 4	student definiuje pojęcia antropologiczne dotyczące filogenezy (ewolucja, antropogeneza, adaptacja, cechy recesywne, atawizm). Potrafi opisać ogniwa ewolucji, wskazuje czynniki ewolucji i jej skutki dla jednostki i społeczeństwa. Student rozwija i utrwala dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej wydajności i jakości pracy. Potrafi udzielić wskazówek dotyczących kształtowania budowy ciała, odnosząc się do skutków ewolucji.
na ocenę 5	student prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne przedstawione w trakcie zajęć (ewolucja, antropogeneza, adaptacja, cechy recesywne, atawizm, teoria Darwina, rząd naczelnych). Posiada wiedzę o rozwoju filogenetycznym człowieka, szeroko omawia czynniki ewolucji, zna skutki ewolucji i sposoby przeciwdziałania skutkom ujemnym przez ruch i dietę. Potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę korzystając z różnych źródeł. Student potrafi za pomocą metod antropometrycznych zaproponować rozwiązanie złożonych problemów zawodowych. Student rozwija

	i utrwala dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej wydajności i jakości pracy. Student rozumie potrzebę i możliwości wykorzystania wiedzy antropologicznej w ustawicznym dokształcaniu się, podnoszeniu sprawności fizycznej i kształtowaniu sylwetki. Potrafi formułować wskazówki dla grup społecznych związane z kształtowaniem budowy ciała i przeciwdziałaniem niekorzystnym czynnikom ewolucji, uwzględniając wpływ różnych czynników na rozwój biologiczny.
Efekt uczenia się EK2	
na ocenę 2	student nie opanował wiedzy z zakresu ontogenezy człowieka (ontogeneza, fenotyp, genotyp, rozwój, wzrost, różnicowanie, dojrzewanie, rytm i dynamika rozwoju), oceny wieku rozwojowego, nie posiada znajomości wykorzystania wyników badań antropologicznych w fizjoterapii, nie rozumie potrzeby stałego uaktualniania swojej wiedzy. Student nawet przy dużej pomocy nauczyciela nie potrafi wymienić czynników rozwoju, sposobów oceny wieku rozwojowego, zagadnień dymorfizmu, stanu odżywienia, nie potrafi korzystać ze źródeł wiedzy. Student nie włącza się i nie angażuje się do realizacji zadań.
na ocenę 3	posiada wiedzę dotyczącą etapów ontogenezy i czynników rozwoju człowieka, potrafi wymienić kryteria wieku rozwojowego i składowe trendu sekularnego, posiada znajomość wykorzystania wyników badań antropologicznych, rozumie potrzebę stałego uaktualniania swojej wiedzy w tym zakresie. Student postępuje zgodnie z zasadami i normami społecznymi i etycznymi, utrwala nawyki pracy w zespole.
na ocenę 4	student potrafi opisać etapy ontogenezy i czynniki rozwoju człowieka, zna pojęcia wieku rozwojowego (ontogeneza, fenotyp, genotyp, rozwój, wzrost, różnicowanie, dojrzewanie, rytm i dynamika rozwoju) i potrafi opisać kryteria jego oceny, omawia składowe trendu sekularnego, rozumie potrzebę stałego uaktualniania swojej wiedzy w tym zakresie. Potrafi wyznaczyć wiek biologiczny i odnieść go do wieku kalendarzowego. Zna pojęcia dotyczące dymorfizmu płciowego, potrafi go samodzielnie wyznaczyć. Korzystając z tabel, wykresów, siatek centylowych i norm, potrafi wyznaczyć wiek biologiczny. Student rozwija i utrwala dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej wydajności i jakości pracy. Potrafi formułować wskazówki dotyczące kształtowania budowy ciała, odnosząc się do skutków ewolucji oraz dotyczące kształtowania budowy ciała, ukazując wpływ różnych czynników na rozwój biologiczny i wskazać metody jej oceny.
na ocenę 5	posiada wiedzę o rozwoju ontogenetycznym człowieka, szeroko omawia czynniki rozwoju, zna choroby genetyczne związane z wiekiem matki. Zna pojęcia dotyczące dymorfizmu płciowego, potrafi go samodzielnie wyznaczyć. Korzystając z tabel, wykresów, siatek centylowych i innych norm, potrafi wyznaczyć wiek biologiczny; zna czynniki wpływające na rozwój osobniczy i potrafi wskazać zagrożenia płynące ze środowiska. Potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę korzystając z różnych źródeł i wykorzystać poznane metody oceny rozwoju biologicznego; zna biospołeczne skutki aktywności, posiada znajomość wykorzystania wyników badań antropologicznych, rozumie potrzebę uaktualniania swojej wiedzy w tym zakresie. Potrafi pracować w zespole, posiada umiejętności organizacyjne; potrafi dokonać analizy wyboru metod badawczych. Student potrafi za pomocą metod antropometrycznych zaproponować rozwiązanie złożonych problemów zawodowych; rozumie potrzebę i możliwości wykorzystania wiedzy antropologicznej w ustawicznym dokształcaniu się, podnoszeniu sprawności fizycznej i kształtowaniu sylwetki. Potrafi formułować wskazówki dla grup społecznych związane z kształtowaniem budowy ciała i przeciwdziałaniem niekorzystnym czynnikom rozwoju, uwzględniając wpływ różnych czynników na rozwój biologiczny i wskazać antropologiczne metody oceny budowy somatycznej.

Efekt uczenia się EK3	
na ocenę 2	student nie zna zasad realizacji badań antropometrycznych, brak umiejętności posługiwania się instrumentarium antropometrycznym, nie potrafi zaprogramować badań funkcjonalnych narządu ruchu oraz wykorzystać wyników badań antropologicznych do doboru metod pracy dietetyka, nie potrafi krytycznie ocenić własne i cudze działania oraz dokonać weryfikacji proponowanych rozwiązań. Nie potrafi odtworzyć typowych rozwiązań, nie potrafi rozwiązywać zadań praktycznych o podstawowym stopniu trudności, nie potrafi korzystać ze źródeł wiedzy. Student nie włącza się i nie angażuje się do realizacji zadań, nie współpracuje z zespołem. Student nie przygotował raportu z badań antropometrycznych.
na ocenę 3	student zna zasady realizacji badań antropometrycznych i ich organizacji, posiada umiejętność posługiwania się instrumentarium antropometrycznym, potrafi na podstawowym poziomie zaprogramować badania wykorzystywane w pracy dietetyka; Z pomocą podręcznika potrafi wyznaczyć typ budowy ciała oraz stopień dymorfizmu płciowego; korzystając z tabel, wykresów, siatek centylowych i norm, potrafi wyznaczyć wiek biologiczny; posiada ogólną wiedzę z zagadnień dotyczących miejsca człowieka we współczesnym świecie; potrafi z pomocą nauczyciela wykonać pomiary antropometryczne i zna metody biometryczne służące do opracowania zgromadzonego materiału badawczego; przygotował raport z badań antropometrycznych zawierający wykonane pomiary i wszystkie wyliczone parametry w czasie ćwiczeń; potrafi obsługiwać instrumentarium antropometryczne.
na ocenę 4	student potrafi zaprogramować badania antropometryczne oraz wykorzystać wyników badań antropologicznych do doboru metod pracy dietetyka; definiuje pojęcia antropologiczne przedstawione w trakcie zajęć; osiada znajomość podstawowych pomiarów somatycznych, potrafi zdefiniować wyznaczające je punkty; korzystając z tabel, wykresów, siatek centylowych i norm, potrafi wyznaczyć wiek biologiczny; potrafi samodzielnie wykonać pomiary antropometryczne i opracować zgromadzony materiał; potrafi pracować w zespole podczas badań antropometrycznych; potrafi obsługiwać i właściwie dobrać instrumentarium antropometryczne do badań; przygotował raport z badań antropometrycznych zawierający wykonane pomiary i wszystkie wyliczone parametry w czasie ćwiczeń wraz z odniesieniem do norm populacyjnych; opanował podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu antropologii, uwzględniając zmienność procesów rozwojowych i wpływ czynników na przebieg rozwoju osobniczego; rozwija i utrwala dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej wydajności i jakości pracy; potrafi udzielić wskazówek dotyczących kształtowania budowy ciała, ukazując wpływ różnych czynników na rozwój biologiczny i wskazać metody jej oceny.
na ocenę 5	student potrafi zaprogramować badania antropometryczne oraz wykorzystać wyników badań antropologicznych do doboru metod pracy dietetyka. Potrafi wykonać pomiary antropometryczne i z wykorzystaniem metod biometrycznych opracować zgromadzony materiał. potrafi krytycznie ocenić własne i cudze działania oraz dokonać weryfikacji proponowanych rozwiązań. Prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne, zna podstawowe pomiary somatyczne, potrafi zdefiniować wyznaczające je punkty; samodzielnie wyznacza proporcje budowy oraz potrafi określić typ budowy ciała; zna pojęcia dotyczące dymorfizmu płciowego, potrafi samodzielnie wyznaczyć; korzystając z tabel, wykresów, siatek centylowych i innych norm, potrafi wyznaczyć wiek biologiczny człowieka; potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę korzystając z różnych źródeł i wykorzystać poznane metody oceny rozwoju biologicznego; potrafi wykonać pomiary antropometryczne i z wykorzystaniem metod biometrycznych opracować zgromadzony materiał; potrafi pracować w zespole podczas badań antropometrycznych, potrafi dokonać analizy wyboru metod badawczych, wdrażać działania innowacyjne; potrafi obsługiwać i

	właściwie dobrać instrumentarium antropometryczne do badań; przygotował raport z badań antropometrycznych zawierający wykonane pomiary i wszystkie wyliczone parametry w czasie ćwiczeń, z odniesieniem do norm populacyjnych i siatek centylowych; potrafi za pomocą metod antropometrycznych zaproponować rozwiązanie złożonych problemów zawodowych; potrafi formułować wskazówki dla grup społecznych związane z kształtowaniem budowy ciała i przeciwdziałaniem niekorzystnym czynnikom ewolucji i rozwoju, uwzględniając wpływ różnych czynników na rozwój biologiczny i wskazać antropologiczne metody oceny budowy somatycznej.

10. Macierz realizacji przedmiotu

Efekty uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się dla programu studiów	Cele przedmiotu	Treści programowe	Metody dydaktyczne	Sposoby oceny
EK1	K_W03, K_U01 K_U16, K_K01	C1	W1, W2	M1, M2	P1
EK2	K_W03, K_W10 K_W12, K_U01 K_U16, K_K07	C2, C3	W1, W3–W6 ĆW3–ĆW7	M1	F1, P1
EK3	K_W12, K_W14 K_U15, K_K04 K_K06, K_K07	C3	W3, W4, ĆW1–ĆW7	M1	F1, F2, P1

11. Wykaz piśmiennictwa

a. Piśmiennictwo podstawowe

1.	Drozdowski Z., *Antropometria w wychowaniu fizycznym*. Wydanie IV zmienione i uzupełnione. Monografie, podręczniki, skrypty AWF w Poznaniu. Seria: Podręczniki, 24, Poznań 1998.
2.	Drozdowski Z., *Antropologia dla nauczycieli wychowania fizycznego*. Wydanie II zmienione i uzupełnione. Monografie, podręczniki, skrypty AWF w Poznaniu. Seria: Podręczniki, 37, Poznań 2002.
3.	Malinowski A., Strzałko J. (red.), *Antropologia*, PWN, Warszawa 1989.

b. Piśmiennictwo uzupełniające

1.	Malinowski A., Wolański N., *Metody badań w biologii człowieka*, Wybór metod antropologicznych, PWN, Warszawa 1988.
2.	Malinowski A., Stolarczyk H., *Antropologia a medycyna i promocja zdrowia*, Uniwersytet Łódzki, 2006.

12. Zatwierdzenie karty przedmiotu do realizacji

.....

(miejscowość, data) (kierownik zakładu) (dziekan wydziału)

Przyjmuję do realizacji (data i podpisy osób prowadzących przedmiot)